

ב"ה, גליון מ - טבת תשכ"ח וועד העולמי לקרב הגאולה שלימה על ידי שנקיים מצות התוכחה כהלכתה ירושלים עיה"ק תובב"א

מורה הוראות ומדריך הדרכות לקיום מצות התוכחה

יד

אופן אמירת התוכחה שלא להלבין פניו

תניא, א"ר טרפון (תמיהני) [תמה] אני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה. אם אמר לו טול קיסם מבין עיניך, אמר לו טול קורה מבין עיניך. אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח. בעא מיניה רבי יהודה בריה דר' שמעון תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה. הי מינייהו עדיפא אמר ליה ולא מודית דענוה לשמה עדיפא דאמר מר ענוה גדולה מכולם. שלא לשמה נמי עדיפא, דאמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אע"פ שלא לשמה. שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

היכי דמי תוכחה לשמה וענוה שלא לשמה כי הא דרב הונא וחייא בר רב הוו יתבי קמיה דשמאול. אמר ליה חייא בר רב חזי מר דקא מצער לי, קביל עליה דתו לא מצער ליה. בתר דנפיק, אמר ליה הכי והכי קא עביד. אמר ליה אמאי לא אמרת ליה באנפיה אמר ליה חס לי דליכסוף זרעיה דרב על ידאי.

קיסם. כלומר עון קטן שבידך זה יכול לומר לו טול אתה עון גדול שבידך הלכך אין יכולין להוכיח שכולן חוטאים.

שיודע להוכיח. דרך כבוד שלא יהו פניו משתנין.

תוכחה לשמה. לשם שמים.

וענוה שלא לשמה. שעושה עצמו עניו שאינו רוצה להוכיחו ואותה ענוה שלא לשם שמים היא אלא שלא ישנאנו.

א"ל. ר' חייא לשמואל חזי מר דקא מצער לי רב הונא שמכה וחובט אותי.

בתר דנפק. חייא.

א"ל רב הונא לשמואל הכי עביד והכי עביד. על שמעשיו שאינם מהוגנים הייתי מצער, והיינו ענוה שלא לשמה שלא רצה לקטרגו בפניו ונראה משום ענוה והוא לא היה מניח משום ענוה אלא שלא רצה להלבין פניו וזו היא תוכחה לשמה שהוכיחו שלא בפני שמואל שלא להלבין פניו.

(ערכין טז)

טו

מעלות הטובות והנוראות שעצם התוכחה גורמת לעולם. ובהעדר כשאין תוכחה בעולם אתה שומע מכלל הן לאו.

אוהב את התוכחות. תניא רבי אומר איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם יאהב את התוכחות שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם טובה וברכה באין לעולם ורעה מסתלקת מן העולם שנאמר ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב.

(תמיד כח)

טז

**שכר המוכיח לשם שמים שזוכה להיות בתוך מחיצתו
של מקום, ומושכין עליו חוט של חסד**

אמר ר' שמואל בר נחמני כל המוכיח את חברו לשם שמים זוכה לפלגו של מקום שנאמר מוכיח אדם אחרי, ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד שנאמר חן ימצא.

(תמיד כ"ח)

**לפלגו של מקום: להיות בחלקו של מקום כלומר בתוך מחיצתו.
אדם אחרי: המוכיח יהיה אחרי כלומר עמי.**

יז

נח הצדיק הוכיח את בני דורו

דרש רבי יוסי דמן קסרי מאי דכתיב (איוב כ"ד) קל הוא על פני מים תקלל חלקתם בארץ. **מלמד שהיה נח הצדיק מוכיח בהם ואומר להם עשו תשובה, ואם לאו הקדוש ברוך הוא מביא עליכם את המבול. ומקפה נבלתכם על המים כזיקין, שנאמר קל הוא על פני מים. ולא עוד אלא שלוקחין מהם קללה לכל באי עולם, שנאמר (איוב כ"ד) תקלל חלקתם בארץ. לא יפנה דרך כרמים מלמד שהיו מפנים דרך כרמים. אמר לו ומי מעכב אמר להם פרידה אחת יש לי להוציא מכם.**

(סנהדרין קח)

יח

**המוכיחין באמת, מקבלין את השבים ומלמדין אותן שלא ישובו
לסרחונן, עליהם נאמר אז יבקע כשחר אורך**

הדנין בצדק, והמוכיחין באמת, ועושי טהרה וברי לבב, עליהם
הכתוב אומר אך טוב לישראל אלהים לברי לבב. **המנדין בצדק,
והשבין בצדק, והמקבלין את השבים ומלמדין אותן שלא ישובו
לסרחונן עליו הכתוב אומר אז יבקע כשחר אורך.**

(מסכת ד"א פ"ב)

וועד העולמי לקרב הגאולה שלימה על ידי קיום מצות התוכחה כהלכה
(המשך אי"ה בגליון הבא)